

Základy argumentace a etiky

úvod, argumentace: příklady praxe, tvrzení a teze

Tomáš Ondráček

ondracek.t@mail.muni.cz

Faculty of Economics and Administration, Masaryk University

PRŮBĚH & PODMÍNKY UKONČENÍ

přednášky a docházka

přednášky

Út 14:00–15:50 P101

mimo 19. 9. a 7. 11.

docházka

nepovinná

ukončení

obecně

seminární práce & ústní zkouška

seminární práce: obecně

- **skupinová**
  - 4 až 6 osob
- **rozsah**
  - 4 až 12 normostran
  - (7200 až 18000 znaků vč. mezer)
- **téma**
  - **filosofie a etika v podnikovém prostředí**

seminární práce: skupiny

- přihlášení pomocí odevzdání skupinové dohody do **17. 10. 2023**
  - odevzdávárna v ISu
  - viz interaktivní osnova
- **úlohy**
  - primární odpovědnost za vytvoření práce
  - literární řešerše
  - psaní úvodu
  - psaní závěru
  - obsahová kontrola
  - pravopis a stylistika
  - formální úprava citace
  - odevzdání v termínu
  - domluva termínu zkoušky

seminární práce: odevzdání

- odevzdání minimálně 5 dní před zkouškou nejpozději do **20. 12. 2023**
  - viz interaktivní osnova

zkouška

- skupina seminární práce
- **Nutná účast celé skupiny!**
- vychází ze seminární práce
- domluva termínu předem e-mailem do **12. 12. 2023**

ZDROJE INFORMACÍ

IS

IS

- interaktivní osnova
- dokumentový server / studijní materiály

zdroje

zdroje: encyklopedie

- Stanford Encyclopedia of Philosophy
  - plato.stanford.edu
- Internet Encyclopedia of Philosophy
  - www.iep.utm.edu

zdroje: dějiny filosofie

- Nakladatelství: OIKOYMENH
  - Edice: Dějiny filosofie
- Nakladatelství: Nakladatelství Olomouc
  - Edice: Dějiny filosofie
- TRETERA, I. (2006). *Nástin dějin evropského myšlení.*
- SCRUTON, R. (2000). *Krátké dějiny novověké filosofie.*
- WEISCHEDEL, W. (1993). *Zadní schodiště filosofie.*
- ...

zdroje: české časopisy

- Filosofický časopis
- Reflexe
- Organon F
- Filosofie dnes
- Pro-fil
- Studia philosophica
- Studia neoaristotelica
- Aithér
- E-logos
- Kuděj
- Aluze

zdroje: zahraniční časopisy

nepočítaně

zdroje: závěrečné práce

- ne

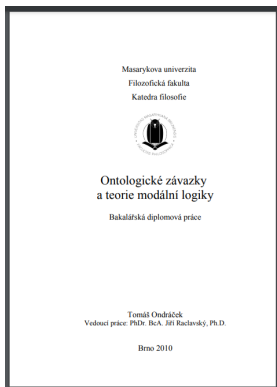
PRŮBĚH KURZU

obecné rozdělení

- Blok A: argumentace (Co jsou argumenty?)
- Blok B: filosofie vědy (Co je to věda?)
- Blok C: etika (Co je to dobro?)
- Blok D: argumentace, filosofie a etika v podnikovém prostředí (K čemu to je?)

UŽITEČNOST: K čemu to je?

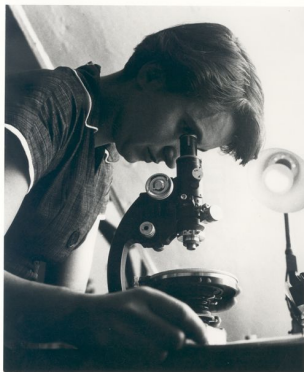
studium a věda: bakalářské práce

(Ondráček, 2010)

věda a společnost: lidé

(Glynn, 1955)

věda a pseudo-věda: konspirační teorie

VÍRA VE SPIKLENECKÉ TEORIE OPĚT ROSTE. STAČÍ PÁR KLIKnutí

Chemtrails? • Autor: REUTERS

Tomáš Lindner
6. 3. 2017 13:16

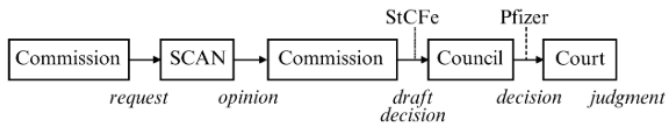
Spiklenecké teorie

Týdeník Der Spiegel přinesl rozhovor s Michaelem Butterem, který se specializuje na výzkum konspiračních teorií. "Umožňují jedinci vystoupit z masy a myslet si o sobě, že objevil jádro pudla. Pokud jsem někým, kdo na rozdíl od ostatních pochopil, kdo vládne světu a co stojí za kondenzačními stopami letadel na obloze, jsem přece výjimečný," říká o přitažlivosti spikleneckých teorií.

Cituje pak aktuální studie, podle nichž dnes každý druhý Američan věří aspoň jedné takové teorii. Růst jejich obliby ale není historickou anomálií. "V 18. století mizela víra v boží plán, který řídí veškeré dění na Zemi, s čímž slábla i víra v to, že všechno dává ve výsledku smysl. Musí to být tedy někdo jiný, kdo dění řídí. Na místo Boha nastoupili spiklenci," pokračuje Michael Butter s tím, že je spíše neobvyklé, že jsme v minulých několika desetiletí zažili fázi jejich ústupu: „Když se podíváte hlouběji do historie, uvidíte, že spiklenecké teorie byly pro politický vývoj Evropy a Ameriky zásadně důležité. Nejen v osmnáctém a devatenáctém, ale ještě dlouho v minulém století bylo normální jim věřit.“ Původem amerikanista z univerzity v německém Tübingenu zmiňuje například George Washingtona, který věřil celosvětovému a systematickému britskému spiknutí s cílem zrušit svobodu.

(Lindner, 2017)

politika a soudy: The Pfizer Animal Health Case

Figure 1. Outline of the actual course of the regulatory process in the Pfizer case

(CFI, 2002; Forrester & Hanekamp1, 2006; RC, 1998; van Asselt & Voss, 2006)

marketing: FCK

(Rainey, 2018)

... společnost ...

(Church of Euthanasia, 2017)

K čemu to je?

- Schopnost rozumně a srozumitelně se vyjádřit.
- Schopnost pochopit srozumitelné a rozumné vyjádření.
- Schopnost odlišit nesrozumitelné nebo nerozumné vyjádření.
- Schopnost pracovat s tím, co kdo říká a adekvátně na to reagovat.
- Uvědomovat si, pochopit a zhodnoti důsledky akcí.
- Uvědomovat si rozdílnost v přístupech.
- ...

TVRZENÍ A TEZE

argumentace

Co je argumentace?

argumentace (argumentation)

Argumentace je činnost, ve které jsou předkládány argumenty.

tvrzení

tvrzení

tvrzení/výrok (assertion)

Tvrzení je věta, u které má smysl ptát se na pravdivostní hodnotu.

pravdivostní hodnota

pravdivostní hodnota

- Klasická výroková a predikátová logika jsou dvouhodnotové systémy.

Princip dvouhodnotovosti/bivalence

Každý výrok je buď pravdivý, nebo nepravdivý.

- Valuace je totální funkce.
  - Veškeré výroky mají právě jednu z pravdivostních hodnot.

Pravdivostní hodnoty

Pravdivostní hodnoty jsou Pravda a Nepravda (True a False), zkracují se jako P a N (popř. T a F), často se používá numerické označení 1 a 0.

- Mnohé systémy ale *princip dvouhodnotovosti* neuznávají.

kompozicionalita

Princip kompozicionality

Pravdivostní hodnota složeného výroku je jednoznačně určena pravdivostními hodnotami jeho složek.

- Pravdivostní hodnotu složeného výzoku určují pravdivostní hodnoty dílčích výroků a sémantika spojek, jež je spojují.

kompozicionalita – důsledek

- Pro každý výrok lze sestavit úplnou tabulku pravdivostních hodnot.

p	$\rightarrow$	$(q$	$\vee$	$\neg$	$r)$
1	1	1	1	0	1
1	1	1	1	1	0
1	0	0	0	0	1
• 1	1	0	1	1	0
0	1	1	1	0	1
0	1	1	1	1	0
0	1	0	0	0	1
0	1	0	1	1	0

pravdivostní hodnota/hodnoty

Mnohé systémy ale *princip dvouhodnotovosti* neuznávají.

parcialita, *gaps* & *gluts*

- Valuace je parciální funkce.
  - Ne každý výrok má přiřazenu pravdivostní hodnotu.
  - Některé výroky nemají pravdivostní hodnotu a nelze je proto analyzovat.
- V případě některých vět máme pravdivostní mezery (*truth value gaps*).
- Oproti tomu jiní zastávají názor, že některé věty mají obě pravdivostní hodnoty zároveň (*truth value gluts*).
  - Existují pravdivé kontradikce – *dialetheie*.

vícehodnotové logiky

- Zavedení dalších pravdivostních hodnot.
- Náčrt trojhodnotové logiky u Charlese Sanderse Peirce.
- Rozvoj vícehodnotových logik v rámci Lvovsko-varšavské školy (Jan Łukasiewicz).
- Trojhodnotové logiky, čtyřhodnotové logiky, ...
- Fuzzy logiky.

falší logické systémy

Modální logiky

Obohacení o operátory možnosti ($\diamond$) a nutnosti ($\square$).

Epistemické a doxastické logiky

Obohacení o operátor znalosti, resp. domnívání se.

Temporální logiky

Obohacení o temporální faktor.

Erotické logiky

Možnost analýzy otázek.

Deontické logiky

Možnost analýzy závazků.

⋮

tvrzení

tvrzení/výrok (assertion)

Tvrzení je věta, u které **lze** a má smysl ptát se na pravdivostní hodnotu.

teorie pravdy

- korespondenční
  - výrok je pravdivý, pokud odpovídá stavu světa
- koherenční
  - výrok je pravdivý, pokud je ve shodě s našimi znalostmi
- pragmatická
  - výrok je pravdivý, pokud slouží praktickým zájmům
- ...

testování pravdivosti

- závazky
  - ontologické
    - ustavují bytí objektů
  - existenční
    - ustavují bytí objektů v čase a prostoru

Co je a co není tvrzení?

- Venku prší.
- Včera jsem byl v kině.
- Cítím se unaveně.
- Chtěl bych si pořídit kočku.
- Nemám rád vedro.
- Měli byste se učit.
- Kolik je hodin?
- ...

základní

teze/stanovisko (statement)

Stanovisko je tvrzení, které chce strana v rámci komunikace obhajovat a které je zpravidla kontroverzní.

DALŠÍ PŘÍKLADY

Equal Justice

(C. Bennett, 2017)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

Some surprising advice to young people from R.J. Reynolds Tobacco.

Don't smoke.

For one thing, smoking has always been an adult custom. And even for adults, smoking has become very controversial.

So even though we're a tobacco company, we don't think it's a good idea for young people to smoke.

Now, we know that giving this kind of advice to young people can sometimes backfire.

But if you take up smoking just to prove you're an adult, you're really proving just the opposite.

Because deciding to smoke or not to smoke is something you should do when you don't have anything to prove.

Think it over.

After all, you may not be old enough to smoke. But you're old enough to think.

R.J. Reynolds Tobacco Company

Source: <http://industrydocuments.library.ucsf.edu/tobacco/docu/rfrh0029>

PHOTOGRAPHY

(RJ Reynolds, 2017)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

Don't smoke.

For one thing, smoking has always been an adult custom. And even for adults, smoking has become very controversial.

So even though we're a tobacco company, we don't think it's a good idea for young people to smoke.

Now, we know that giving this kind of advice to young people can sometimes backfire.

But if you take up smoking just to prove you're an adult, you're really proving just the opposite.

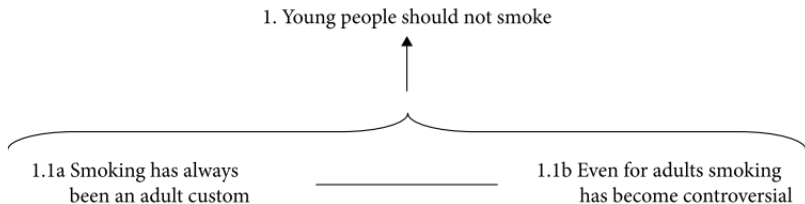
Because deciding to smoke or not to smoke is something you should do when you don't have anything to prove.

Think it over.

After all, you may not be old enough to smoke. But you're old enough to think.

(RJ Reynolds, 2017)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

(van Eemeren, Grootendorst, & Henkemans, 2002)

RJ Reynolds Tobacco (1984)

- (1) (There are no good reasons for young people not to smoke)
  - ((1).1) (There are only bad reasons advanced for young people not to smoke)
  - ((1).1') (If there are only bad reasons advanced for not doing something, then there are no good reasons for not doing it)
    - ((((1).1).1a) (*Smoking has always been an adult custom* is a bad reason)
    - ((((1).1).1b) (*Even for adults smoking has become controversial* is a bad reason)
    - ((((1).1).1a-b) (These are the only reasons advanced for young people not to smoke)

(van Eemeren et al., 2002)

Philip Morris Inc. (1996)

Kids should not smoke.

Our position on underage smoking isn't hard to understand.

At Philip Morris USA, we don't want minors to have access to cigarettes. Minors shouldn't smoke. Period.

The question is, what are we doing about it?

We're fully committed and working hard to prevent minors from having access to cigarettes. That's the goal of our *Action Against Access* program.

For instance, we don't distribute free sample cigarettes—or serial cigarettes to consumers by mail. And we're proposing that access to cigarette vending machines be restricted to adults.

We've joined with retailers, wholesalers, and other major cigarette manufacturers to support an ambitious new program which will provide stores across the country with signs and educational materials to promote awareness of minimum-age laws and the importance of checking ID.

We're also supporting the passage of state legislation to more effectively enforce minimum-age laws.

These are just some of the things we're doing to help prevent underage smoking. We don't claim that any one of them is an answer by itself. But they all help keep cigarettes away from kids.

And that's the best way to keep kids away from cigarettes.

 PHILIP MORRIS USA
Action Against Access.

(Philip Morris, 2017)

Philip Morris Inc. (1996)

Our position on underage smoking isn't hard to understand.

At Philip Morris USA, we don't want minors to have access to cigarettes. Minors shouldn't smoke. Period.

The question is, what are we doing about it?

We're fully committed and working hard to prevent minors from having access to cigarettes. That's the goal of our *Action Against Access* program.

For instance, we don't distribute free sample cigarettes—or send cigarettes to consumers by mail. And we're proposing that access to cigarette vending machines be restricted to adults.

We've joined with retailers, wholesalers, and other major cigarette manufacturers to support an ambitious new program which will provide stores across the country with signs and educational materials to promote awareness of minimum-age laws and the importance of checking ID.

We're also supporting the passage of state legislation to more effectively enforce minimum-age laws.

These are just some of the things we're doing to help prevent underage smoking. We don't claim that any one of them is an answer by itself.

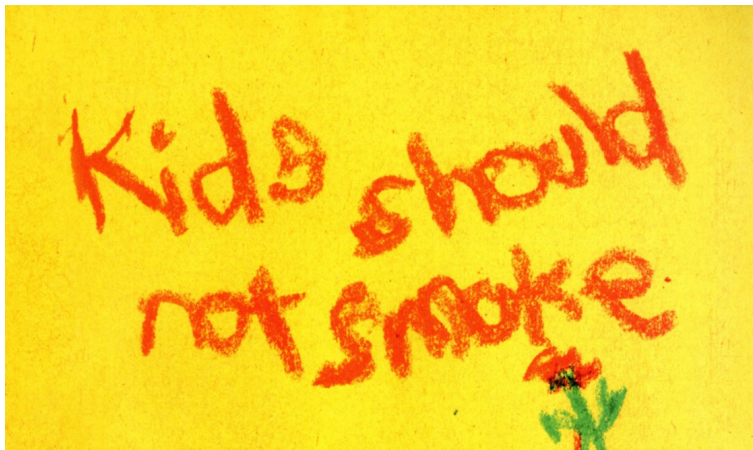
But they all help keep cigarettes away from kids.

And that's the best way to keep kids away from cigarettes.

(Philip Morris, 2017)

Philip Morris Inc. (1996)

(Philip Morris, 2017)

omluva

omluva

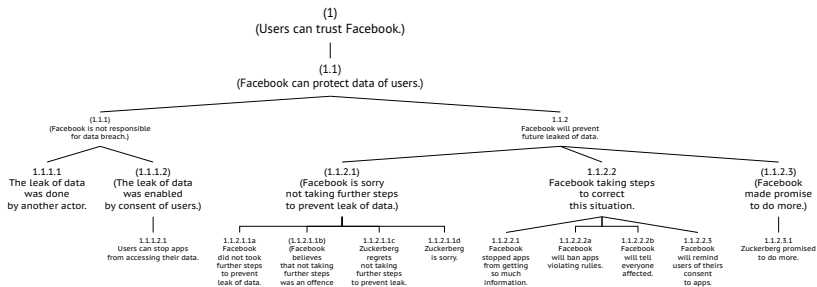
(L. Bennett, 2018)

analýza

- (1) (Users can trust Facebook.)
  - (1.1) (Facebook can protect data of users.)
    - (1.1.1) (Facebook is not responsible for data breach.)
      - 1.1.1.1 The leak of data was done by another actor.
      - (1.1.1.2) (The leak of data was enabled by consent of users.)
        - 1.1.1.2.1 Users can stop apps from accessing their data.
    - 1.1.2 Facebook will prevent future leaked of data.
      - (1.1.2.1) (Facebook is sorry not taking further steps to prevent leak of data.)
        - 1.1.2.1.1a Facebook did not took further steps to prevent leak of data.
        - (1.1.2.1.1b) (Facebook believes that not taking further steps was an offence against users.)
        - 1.1.2.1.1c Zuckerberg regrets not taking further steps to prevent leak.
        - 1.1.2.1.1d Zuckerberg is sorry.
      - 1.1.2.2 Facebook taking steps to correct this situation.
        - 1.1.2.2.1 Facebook stopped apps from getting so much information.
        - 1.1.2.2.2a Facebook will ban apps violating rulltes.
        - 1.1.2.2.2b Facebook will tell everyone affected.
        - 1.1.2.2.3 Facebook will remind users of theirs consent to apps.
    - (1.1.2.3) (Facebook made promise to do more.)
      - 1.1.2.3.1 Zuckerberg promised to do more.

(Ondráček, 2018)

analýza

(Ondráček, 2018)

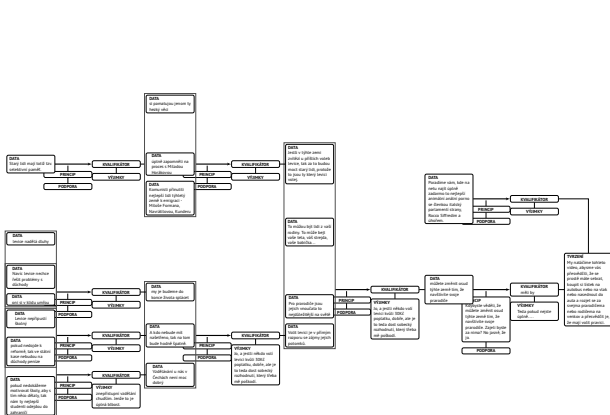
kampaň

kampaň

(Cerqueirová, 2010)

analýza

(Ondráček, 2018)

myšlenkové experimenty

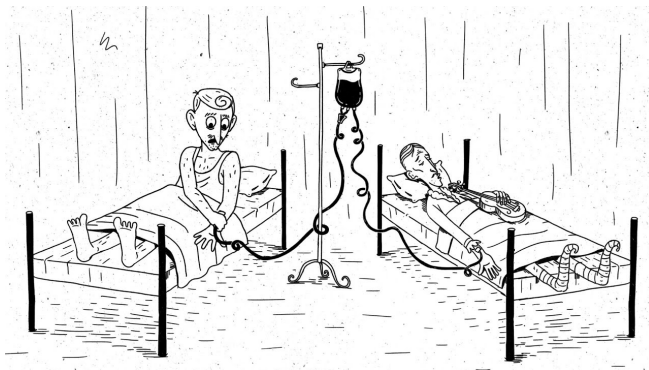
Co je myšlenkový experiment?

myšlenkové experimenty (thought experiments)

Myšlenkové experimenty chápeme jako *soubory pokynů určujících, co si představit, chceme-li něco zjistit.*

(Picha & Pichová, 2013: 12)

příklad myšlenkového experimentu

(SRF Kultur, 2017: 12)

KONVERZAČNÍ MAXIMY

konverzační maximy I/II

- KVANTITA
  - Příspěvek by měl být informativní, jak je požadováno.
  - Příspěvek by neměl být více informativní, než je požadováno.
- KVALITA
  - Příspěvek by měl být pravdivý.
    - Neříkejte něco, o čem se domníváte, že je to lež.
    - Neříkejte něco, pro co nemáte dostatečné důvody.

(Grice, 1975)

konverzační maximy II/II

- VZTAH
  - Buďte relevantní.
- ZPŮSOB
  - Příspěvek do konverzace by měl být jasný, srozumitelný.
    - Vyhněte se nejasným výrazům.
    - Vyhněte se dvojznačnosti.
    - Buďte struční.
    - Příspěvek by měl mít jasnou strukturu.

(Grice, 1975)

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

Co si odnést?

- Jeké je ukončení předmětu?
- Co je tvrzení?
- Co je to teze?

ZDROJE I

- Bennett, C. (2017, Dec). *Equal justice*. Washington Post. Retrieved from <https://truthout.org/art/equal-justice/>
- Bennett, L. (2018). *Facebook buys print ads to apologise for Cambridge Analytica scandal*. <http://www.adnews.com.au/news/facebook-buys-print-ads-to-apologise-for-cambridge-analytica-scandal>. AdNews. ([2018-07-23])
- Cerqueirová, A. (2010). *Přemluv bábu! Klip, o kterém se mluví*. <http://www.zijemenaplno.cz/Clanky/a243-Prem-luv-babu-Klip-o-kterem-se-mluvi.aspx>. Media Park. ([2018-09-19])
- CFI. (2002). *Case T-13/99 Pfizer Animal Health SA v Council of the European Union* (Tech. Rep.). Court of First Instance.
- Church of Euthanasia. (2017). *Chris Korda*. http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=zahranicni&c=A160504_142551_zahranicni_san&foto=SAN630bcc_snuffit1.jpg.
- Forrester, I., & Hanekamp, J. C. (2006). Precaution, Science and Jurisprudence: a Test Case. *Journal of Risk Research*, 9(4), 297–311. doi: 10.1080/13669870500042974
- Glynn, J. (1955). *Rosalind Franklin*. Retrieved from https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rosalind_Franklin.jpg (picture; online; accessed 2018-11-06)
- Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. *Syntax and Semantics*, 41–58.
- Lindner, T. (2017). *VÍRA VE SPIKLENECKÉ TEORIE OPĚT ROSTE. STAČÍ PÁR KLIKNUTÍ*. <https://www.respekt.cz/denni-menu/vira-ve-spiklenecke-teorie-opet-roste-diky-internetu-jediny-lem-je-medialni-gramotnost>.
- Ondráček, T. (2018). *Apel na sobeckost nebo na rozumnost? Případová analýza s využitím Toulminova modelu argumentu*. *Filozofie dnes*.
- Ondráček, T. (2010). *Ontologické závazky a teorie modální logiky [online]* [Bakalářská práce]. Retrieved from <https://is.muni.cz/th/v5dnl/> (SUPERVISOR : Jiří Raclavský)
- Ondráček, T. (2018). *The Use of an Apology*.
- Philip Morris. (2017). *Kids should not smoke*. http://tobacco.stanford.edu/tobacco_web/images/tobacco_ads/odds_ends/propaganda/large/industry_42.jpg.
- Picha, M., & Pichová, D. (2013). *100 myšlenkových experimentů ve filozofii*. dybbuk.

ZDROJE II

- Rainey, C. (2018, Feb). *Kfc apologized for its chicken shortage with a seriously great ad*. Retrieved from <https://www.grubstreet.com/2018/02/kfc-apologizes-for-uk-chicken-shortage-with-fkc-we-are-sorry-ad.html>
- RC. (1998). *No 2821/98 of 17 December 1998 amending, as regards withdrawal of the authorisation of certain antibiotics* (Tech. Rep.). Regulation Council.
- RJ Reynolds. (2017). *Some Surprising Advice*. <http://i.imgur.com/INZJy7b.png>.
- SRF Kultur. (2017). *filosofix: Thought experiment VIOLINIST (English)*. <https://www.youtube.com/watch?v=Br59pD583Io>.
- van Asselt, M. B. A., & Voss, E. (2006). The precautionary principle and the uncertainty paradox. *Journal of Risk Research*, 9(4), 313–336. doi: 10.1080/13669870500175063
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., & Henkemans, A. F. S. (2002). *Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation*. Lawrence Erlbaum Associates.

**M A S A R Y K
U N I V E R S I T Y**